

Nr 215.

Av herr **Wagnsson**, om ändrade bestämmelser rörande statsbidrag till anordnande av slöjd vid folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola.

I årets statsverkspropositions åttonde huvudtitel föreslås under punkt 160 (sid. 219) att statsbidrag till anordnande av slöjd vid folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola skall utgå med oförändrade belopp. De nu gällande bestämmelserna för ifrågavarande statsbidrag fastställdes av fjol-årets riksdag och återfinnas i en den 9 juni 1933 utfärdad kungörelse angående viss ändring i kungörelsen den 30 juni 1920.

Enligt kungörelsen den 9 juni 1933 kan skoldistrikt, som i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola anordnat undervisning i slöjd på i författningen närmare angivna villkor, av statsmedel erhålla bidrag till lärarens avlöning, beräknat, där undervisningen bestrides av lärare, vilkens tjänst för beredande av pensionsrätt åt tjänstnehavaren är reglerad jämlikt § 5 i reglementet för statens pensionsanstalt, efter 1 krona 8 öre för undervisningstimme och eljest efter 90 öre för undervisningstimme, dock att i intet fall statsbidraget må utgå med högre belopp för slöjdundervisning under ett kalenderår än 133 kronor 92 öre, respektive 111 kronor 60 öre, motsvarande statsbidrag för 124 timmar. Då statsbidrag utgår till lärarens avlöning, skall läraren i arvode erhålla, där undervisningen bestrides av lärare, vilkens tjänst för beredande av pensionsrätt åt tjänstnehavaren är reglerad jämlikt § 5 i reglementet för statens pensionsanstalt, minst 1 krona 20 öre för varje undervisningstimme och eljest minst 1 krona för undervisningstimme.

Vad vidkommer storleken av det till skoldistrikt utgående statsbidraget har i kungörelse av den 9 juni 1933 den ändringen i förhållande till närmast förut gällande kungörelse genomförts, att för statsbidrags utgående fastställdes som minimalt 6 deltagare för slöjddavdelning, under förutsättning att denna slöjddavdelning består av samtliga de å det egentliga folkskolestadiet tillhörande gossar respektive flickor, vilka prövas skäligen kunna deltaga i slöjdundervisningen.

Kungörelsen av den 9 juni 1933 innebär sålunda dels att statsbidraget för de vid nu ifrågavarande skolor anställda slöjdlärare, vilka icke ha slöjdlärartjänst som huvudbefattning, nedsatts från 1 krona 8 öre till 90 öre för undervisningstimme samt att minimiarvodet sänkts från 1 krona 20 öre

till 1 krona, dels att statsbidrag icke utgår till slöjddavdelning, som har mindre än 6 deltagare.

De nya bestämmelserna om minimiantalet deltagare per slöjddavdelning innebär givetvis att statsbidrag numera icke kan utgå till anordnande av slöjdundervisning vid ett avsevärt antal folkskolor och mindre folkskolor, som förut kunnat erhålla sådant bidrag. Detta har i sin ordning medfört att slöjdundervisningen vid förevarande skolor under innevarande läsår måst nedläggas. Med hänsyn till den betydelse, som slöjdundervisningen har, och till det förtroende, som den hos föräldrar och målsmän erhållit, är detta att beklaga. Det måste också anses som i hög grad angeläget, att de genom kungörelsen den 9 juni 1933 fastställda inskränkningarna i villkoren för statsbidrags utgående bli återtagna, och förut gällande villkor komma att tillämpas.

I fråga om ändringen av minimiarvodena enligt kungörelsen den 9 juni 1933 för de lärare i slöjd, vilka icke inneha lärartjänst i detta undervisningsämne som hel-befattning, är påkallat, att förut gällande bestämmelser snarast möjligt åter erhålla sin tidigare lydelse. Enligt dessa bestämmelser var slöjdarvodet fastställt till lägst 1 krona 20 öre per undervisningstimme. Att detta arvode måste för den undervisning det gäller få anses så blygsamt, att det inte borde bli föremål för nedskärning, torde för envar framstå som ofrånkomligt. I flera fall ha lärarna genom särskilda utbildningskurser skaffat sig den kompetens för slöjdundervisningen, som ansetts behöflig. Därest slöjdundervisningen handhaves av lärare vid folkskolan, vilket ofta är fallet, måste bemärkas, att den som regel är förlagd efter lärarens egentliga skoldag, som i och för sig tillsammans med lektionsförberedelser och rättning av skriftliga arbeten starkt tager lärarens krafter i anspråk. Arvodet för slöjdundervisningen är en ersättning för övertidsarbete, och det är skäligt att i förevarande fall, liksom annars torde gälla i fråga om övertidsersättning, denna fastställs till belopp vilka någorlunda anpassas efter det arbete, som utföres, och stå i rimlig proportion till avlöningsförmånerna för huvudtjänsten. Slöjdarvodet var redan före sänkningen alltför lågt.

Det har tidigare förväntats, att kommunerna skulle, trots det minskade statsbidraget, bibehållit slöjdarvodet vid förut bestämda belopp. I vissa kommuner har också så skett. Dock har i de flesta fall slöjdarvodet nedsatts till det minimibelopp, som angives i kungörelsen. För lärarna har understundom slöjdarvodet syntts så knappt tillmätt, att de vid sidan av det egentliga skolarbetet icke ansett sig böra behålla undervisningen i slöjd.

Slöjdundervisningen har, inte minst genom lärarkårens intresse och ansträngningar, nått en stark ställning i vårt lands folkskolor. De för densamma utgående arvoden ha alltid varit lågt tillmätta. Detta vitsordas också av skolöverstyrelsen i dess yttrande över statskontorets förslag i fråga om statsbidrag till undervisning i slöjd hösten 1932. Det vore att beklaga,

om en längre bestående nedskärning nu skulle ifrågakomma, vilket kunde föra till ett försämrat läge för denna viktiga undervisningsgren. Slöjdens betydelse såsom uppfostringsmedel och dess stora värde för det praktiska livet motivera åtgärder, som förhindra att ämnet undanträngs från skolschemat.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att lärare, som av skoldistrikt är anställd för undervisning i slöjd vid folkskola, mindre folkskola och särskild slöjdskola skall, därest statsbidrag utgår till lärarens avlöning, i arvode erhålla minst 1 krona 20 öre för undervisningstimme ävensom att skoldistrikt, som i dylik läroanstalt anordnat undervisning i slöjd, skall på av Kungl. Maj:t närmare angivna villkor av statsmedel erhålla bidrag till lärares avlöning efter 1 krona 8 öre för undervisningstimme, dock högst med 146 kronor 88 öre för slöjddavdelning under ett läsår;

samt att de härav betingade höjningarna av det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av berörda undervisning måtte av riksdagen beviljas.

Stockholm den 23 januari 1934.

Ruben Wagnsson.

